LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Haluan nähdä, miten lähes joutomaat muuttuvat kosteikkoina paratiisiksi. **PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ MIKKO ALHAINEN, SUOMEN RIISTAKESKUS**

Pienikin kosteikko suojaa ja ruokkii

Mikko Alhainen metsästää ja pitää huolta monimuotoisuudesta.

HÄMEENLINNA

”Ei tavoitella ihmeitä. Tehdään tekoja, jotka tekevät maaseudun maisemasta toimivan ja kauniin. Metsästäjä saa metsästettävää ja luonnon monimuotoisuus vahvistusta”, sanoo **Mikko Alhainen**, tilallinen ja Suomen riistakeskuksen projektipäällikkö.

Mies on intohimoinen metsästäjä, mutta vähintään yhtä innokas monimuotoisuuden puolestapuhuja ja -tekijä.

”Monimuotoinen ja pienipiirteinen maisema on perinteisten riistalajien kannalta tärkeää. Riistalle on löydyttävä suojapaikka, ruokaa ja ravintoa ympäri vuoden. Jos maisema on autio, peltolinnut eivät pärjää talven yli”, Alhainen tiivistää näkemystään.

Hänen tilallaan on tehty useita pieniä kosteikkoja. Suunnitelmissa on ikimetsän suojelu ja päärakennuksen sekä läheisen Uurtaanjärven rannan väliin rakennettava kolmen hehtaarin kosteikko.

Alhainen harppoo kohti matalan Natura-järven rantoja.

Matkalla hän esittelee pellon reunaan yli kymmenen vuotta sitten kaivetun kosteikon. Se tehtiin aikanaan lohilammikoksi.

”Täällä keskellä hämäläistä metsäaluetta kun elämme, niin kolme saukkoa löysi lammikon. Lohet katosivat, ja nyt siellä on vain pienempää kalaa”, Alhainen naureskelee.

Hän korostaa olevansa iloinen siitä, että kosteikkojen ympärillä ei ole liiemmin liikkunut minkkejä.

Supikoiria pyydetään maatilan peltomaiseman reunoilta loukuilla.

Vesilinnut viihtyvät lohilammikon vedessä. Rantojen kasvillisuus houkuttelee hyönteisiä, lintuja ja muita peltoaukeiden eläimiä.

Isäntä on iloinen: ”Minä saan sorsia, ja samalla metsäojista kohti järveä virtaavien vesien humus ja ravinteet pysähtyvät kosteikkoon. Umpeen kasvamassa olleen järven vesi on puhdistunut.”

”Monimuotoisuus on käytännössä juuri tätä. Kaikki ovat riippuvaisia toisistaan.”

Yhteinen etu

Kosteikkokierros jatkuu kohti järvenrantaa. Tilan päärakennuksen edessä leviävää peltoaukeaa on pidetty viljelykuivana jo nelisenkymmentä vuotta. Nyt pumppu uusitaan ja samalla luovutaan hankalasti viljeltävästä peltoalueesta.

Tilalle tulee iso kosteikko, jonka kasvillisuus suojaa vesistöjä ja rantojen riistaa. Metsästystä ihan pienestä pojasta saakka harrastanut Alhainen myhäilee.

Hän uskoo maata omistavien metsästäjien haluun vaalia monimuotoisuutta. Metsästystä harrastavien määrä on lisääntynyt.

”Mutta myös metsästyksen vastustajien määrä on kasvanut. Ympäristönhoidossa etu on kuitenkin yhteinen.”

”Toisaalta on helppo ymmärtää, että kun vuosikymmenet on totuttu ajatteluun, jonka mukaan kaikki joutoalueetkin on saatava tuottamaan viljaa tai kaikki metsät puuta, tarvitaan aikaa ennen kuin maanomistajat ovat valmiita palauttamaan vettä peltomaisemaan.”

Kesälampaat töihin

Alhaisten tilalla on kunnostettu savimonttuja ja mutakuoppia.

Monimuotoisuuden vaaliminen ei jää siihen. Entisellä maitotilalla vanha lehmien laidunpaikka on kasvamassa umpeen. Alhainen suunnittelee kesälampaiden hankkimista perinneympäristön hoitajiksi.

”Muuten alue pusikoituu ja pukkaa nokkosia. Maiseman on hyvä pysyä avoimena. Aurinko ja tuuli pääsevät peltoon saakka. Monet eliöt ja eläimet viihtyvät avoimilla reuna-alueilla, joiden hoitoon ja kunnostukseen voi hakea ympäristötukia.”

Toinen suunnitelma odottaa toteutumistaan peltoaukean laidalla.

Louhikkoisen moreenirinteen valtavat kuuset ja männyt ovat saaneet kasvaa vuosikymmenet. Nuori isäntä haluaa pitää ne paikallaan ja päätti hakea hankalasti hoidettavalle metsäpalstalle yksityistä suojelua.

”Samalla säästän riistalintuja varten leppävaltaisen korpilohkon ja edellytän, että suojelusta huolimatta metsästys on sallittua. Jääpähän tyttärille palanen ikimetsää.”

Alhaisen mielestä hyvä maaseutu on muutakin kuin pelkkiä isoja ja tehokkaasti tuottavia peltolohkoja. Hänestä hankalasti viljeltäviä peltoja on järkevä ottaa ympäristönhoidon kohteiksi ja keskittää tuotantopanokset sinne, missä niistä on enemmän hyötyä.

”Haluan nähdä, miten lähes joutomaat muuttuvat kosteikkoina paratiisiksi.”

”Veden ympärillä pyörivä ötökkäkanta pitää sisällään valtavat määrät vaikkapa päivänkorentoja ja vesiperhosia. Ne houkuttelevat lepakoita, pääskysiä ja muita lintuja. Kuulen jo sammakoiden mielettömän kurnutuksen maisemassa, joka on täynnä elämää.”

HIA SJÖBLOM

HARRI NURMINEN

”Varmasti moni metsästävä maanomistaja olisi valmis tekemään enemmänkin riistanhoitotoimenpiteitä, jotka samalla vahvistaisivat monimuotoisuutta. Järkeviin toimiin voi hakea erityistukia, mutta monia pelottaa niiden mutkikkuus. Siksi hyviä asioita jää tekemättä”, Mikko Alhainen sanoo.

Toimiva peltomaisema

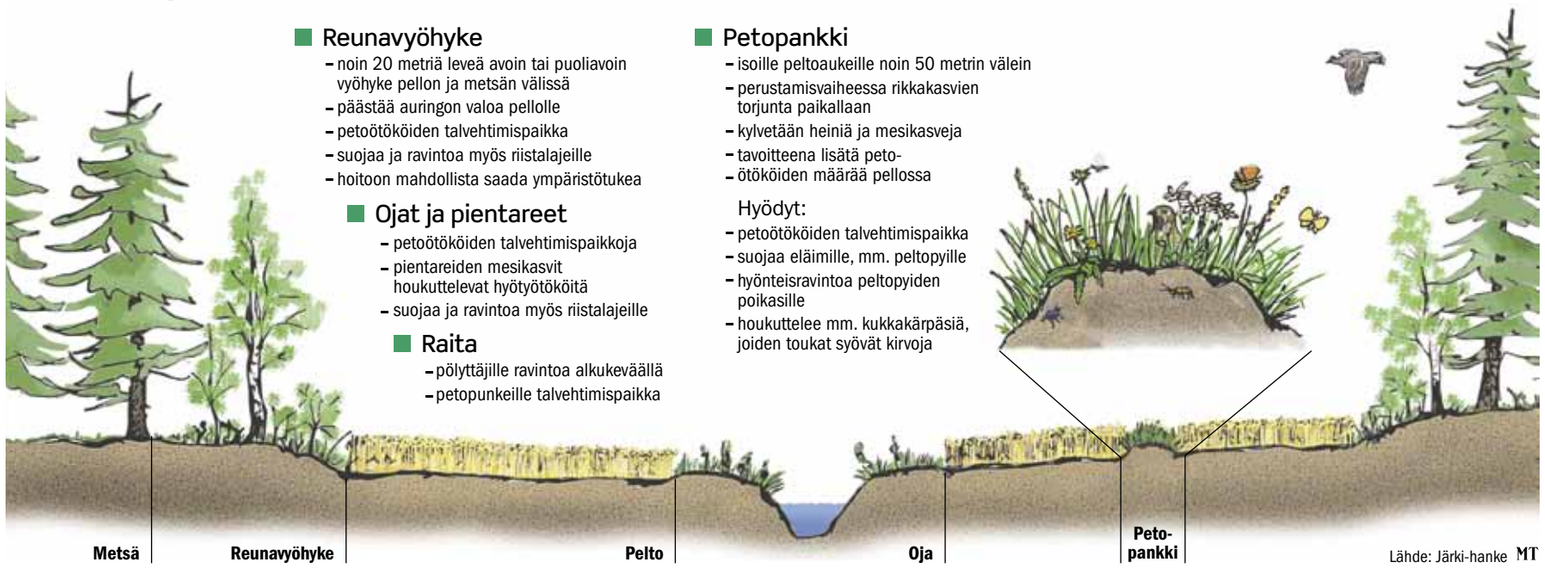

Lähde: Järki-hanke MT

MIKKO ALHAISEN TILA

Asukkaita kolmessa polvessa

Hämeenlinnan Kalvolassa sijaitsevalla tilalla asuvat isäntäpari, sen kaksi pientä tytärtä sekä isännän isä.
Sukupolvenvaihdos on tehty vuoden 2012 alussa.
Tila ollut suvussa 1800-luvun lopulta lähtien. Aikaisemmin se oli maitotila.
Nykyisin tilalla on 25 hehtaaria nurmella olevaa peltoa ja 50 hehtaaria metsää.

Luomurypsistä valttikortti

Heikki Hokkanen: Päihittäisimme Keski-Euroopan

Suomella on kaikki mahdollisuudet pönkittää asemaansa luomuöljykasvien tuottajana.

Maatalouseläintieteen professori **Heikki Hokkanen** sanoo, että useimmat tuhoeläinongelmat ovat hallittavissa, kun talvi nollaa tilanteen.

”Suomessa vain muutama prosentti tuholaisista säilyy hengissä talven yli, kun Saksassa säilymisprosentti on 20.”

Hokkanen on pitkään tutkinut muun muassa rypsiä ja rypsipellossa eläviä ötköitä Suomessa ja muualla Euroopassa.

”Kun meidän rypsipelloillamme on yksi vaikea tuholainen, niin Saksan pelloilla niitä on vastaavasti seitsemän. Sää rajoittaa lajistoa. Meillä ei myöskään ole yhtä paljon vaikeita kasvitauteja kuin keskisessä Euroopassa.”

Hokkasen mielestä luomuöljykasvien tuotanto Suomessa olisi helppoa, kun se esimerkiksi Saksassa on lähes mahdotonta. ”Siinä meillä on hyvä kilpailuvaltti.”

Ötökät tutuiksi

Monimuotoisuuden ja biologisen torjunnan puolesta puhuva Hokkanen huomauttaa, että rypsipeltojen muokkausta korjuun jälkeen olisi syytä välttää.

”Reippaampi muokkaus ei tuhoa rapsikuoriaisia, mutta niiden viholliset kylläkin. Pelastuksena tähän voisi olla kasvipeitteisyyden suosiminen.”

Peltojen pieniä ötköitä tutkinut Hokkanen sanoo, ettei niitä voi karkeasti jakaa hyviin ja huonoihin.

”Kyse on ajoituksesta ja yhteispelistä, siis monimuotoisuudesta. Leppäkertutkin voivat olla haitallisia, jos niitä on liikaa. Asioita pitää ajatella toiminnan kannalta. On hyvä tietää, mikä on tärkeää mihinkin aikaan.”

Ei turhia ruiskutuksia

Hokkasen mielestä kannattaa huolehtia siitä, että oikeita peltojen petoja on liikkeellä oikeaan aikaan.

”Tarvitaan sopivat elinolot. Siihen maataloustuottaja voi vaikuttaa. Oikeiden petoeliöiden pitää löytää tiensä peltojen ekosysteemiin. Siellä tulee olla niille energiaa ja suojaa, jotta ne pystyvät syömään ja lisääntymään.”

Torjunta-aineruiskutuksiin pitäisi Hokkasen mielestä turvautua vasta sitten, kun mikään muu ei tunnu auttavan. Sama tavoite on tekeillä olevissa integroidun kasvinsuojelun ohjeissa. Ohjeiden pitäisi valmistua ensi vuoden aikana.

”Nyt tehdään turhia ruiskutuksia ennaltaehkäisevästi. Kannattaa myös muistaa, että pieni annos on usein lääkettä mutta iso annos suorastaan myrkkyä.”

Petopankki pelastaa

Hokkanen korostaa, että peltojen eliöiden ja niiden elintapojen tunteminen auttaa järkevien toimenpiteiden suunnittelussa.

”Esimerkiksi tuomikirvat osaavat ottaa ilon irti elämästä. Ne kolmekymmenkertaistavat kantansa viikossa. Jos niiden luontaisten vihollisten tulo pelloille myöhästyy, ollaan nopeasti hukassa. On paljon helpompi hoidella kymmenen kirvaa neliömetrillä kuin yhdeksäntuhatta.”

Yksi keino ongelman ratkaisemiseen on Hokkasen mielestä petopankkien perustaminen suurille peltolohkoille.

”Tarvitaan 50 metrin välein vähän kohollaan oleva, runsaan metrin levyinen, piennarkaista, jolla kasvaa nurmea ja mesikasveja.”

”Kirvojen viholliset selviävät esimerkiksi talven yli siellä. Liikkeelle lähtiessään ne etenevät noin 25 metriä peltoon päin viikossa ja pystyvät hoitelemaan kirvat. Petopankkeja on kokeiltu Englannissa, missä niihin on saanut myös ympäristötukia.”

HIA SJÖBLOM

JÄRKI-HANKE

Järkevää monimuotoisuuden edistämistä

Järki on Baltic Sea Action Groupin ja Luonnon- ja riistanhoitosäätiön yhteinen hanke.
Sen tavoitteena on edistää maatalouden järkeviä ratkaisuja, jotka suojelevat vesistöjä ja edistävät luonnon monimuotoisuutta.
Hanketta rahoittavat muun muassa Louise ja Göran Ehrnroothin säätiö, Sophie von Julinin säätiö sekä Suomen Kulttuurirahasto.

Järki-hanke julkaisee nettisivuillaan www.jarki.fi kymmenen järki-iskua. Syyskuun iskun aiheena on biodiversiteetti eli luonnon monimuotoisuus. Ensimmäinen isku käsitteli kierrätysmaataloutta.

YMPÄRISTÖSTÄ LYHYESTI

Aseet vähenevät Ruotsissa

Rekisteröityjen aseiden määrä vähenee tasaisesti Ruotsissa. Aseenomistajien määrä vähenee vielä nopeammin, kertoo Ruotsin metsästäjäliitto.

Tämän vuoden elokuussa Ruotsissa oli rekisteröityjä aseita yli 1,9 miljoonaa kappaletta Poliisihallituksen tilaston mukaan. Aseidenomistajia oli yhteensä yli 600 000.

Luvut sisältävät tiedot kaikista, ei vain metsästysaseista.

Viiden viime vuoden aikana aseiden määrä on vähentynyt maassa viidellä prosentilla eli noin 64 000 aseella.

Aseidenomistajien määrä on pienentynyt viidessä vuodessa hieman yli kolmella prosentilla.

”Tämä metsä on meille tärkeä”

Suomen luonnonsuojeluliitto järjestää päiväkodeille, kouluille ja toisen asteen oppilaitoksille kilpailun aiheesta lähimetsä.

Kilpailun tarkoitus on kannustaa opettajia ja kasvattajia käyttämään lähimetsiä sekä rohkaista kaikkia edistämään metsien suojelua taajamissa.

Kilpailuteos saa olla vapaamuotoinen, sen aiheena on tämä metsä on meille tärkeä.

Lisätietoa: *http://www.sll.fi/mita-me-teemme/ymparisto-kasvatus/koulumetsat/kilpailu*